

EĞİTİM HİZMETLERİ AÇISINDAN VAKIFLAR

İbrahim ATEŞ

ÜLKE ve insanlığa hizmet yolunda uzun bir tarih ve şerefli bir maziye sahib olan Vakıfların, oldukça geniş bir hizmet içeriği vardır. Yapılmasında insanlar ve toplum için fayda görülen her şey Vakfa konu seçilmiş ve gerçekleştirilmesi için çeşitli vakıflar kurulmuştur. Öyle ki, "Vakıf kuranlar neler düşündüler?" şeklindeki bir soruya "neler düşünmediler ki?" diye yeni bir soru ile cevap vermek yerinde olur sanırım.

İnsan hayatının her yönünü hizmet alanına alan bu köklü ve tarihî kuruluş, onun inanç dünyasını ve bilimsel gıdasını ihmal etmemiştir. Ülke kalkınmasında, toplumda huzur ve refahın sağlanmasında, dünya ve ahiret saadetini temin açısından bilgin ve bilinçli beyinin ne denli önemli olduğunu müdrik olan Vakıf Müessesesi, eğitime önem vermiş ve özel bir itina göstermiştir.

Vakfiyelerin incelenmesinde, Vakıfların Eğitim ve Öğretim Hizmetine vermiş olduğu önemin, İslâm dininin ilim ve öğrenim ile ilgili yüce prensiplerinden kaynaklandığını görüyoruz. İlk emri "Oku" olan İslâm Dini, öğrenimi mecburi kılan ilk eğitim sistemini getirmiştir. "Öğrenmek her erkek ve kadın müslümâna farzdır." diyen Hazret-i Muhammed (S.A.V.) Öğrenmenin tıpkı oruç, namaz ve zekât ibâdetleri gibi, yerine getirilmesi gereken mecburi bir görev olduğunu ilân etmiştir. İsteyen öğrenir; istemeyen öğrenmez; şeklinde, kişinin istek ve arzusuna bırakmamıştır. Çağımızda dünya eğitimcilerinin bir çoğu ise, "öğrenmek her insanın hakkıdır." şeklinde fikir beyan etmektedirler. Takdir edileceği üzere, bir işi kişinin yapmakla zorunlu olması ile, işi yapmaya hakkı olması arasında çok büyük fark vardır. İnsan hakkı olan bir şeyi yapıp yapmama serbesttir. Dilerse yapar; dilemezse yapmaz. Dünya eğitimcilerinin, belirtilen bu görüşüne göre isteyen öğrenir, istemeyen öğrenmez. Ama İslâm dininin günümüzden 14 asır önce getirmiş olduğu öğretim sistemine göre, öğrenim çağına gelen ve akı başında olan, kadın erkek her şahıs okuyup öğrenmekle mükellefdir.

İşte Vakıflar, yüzyıllardır yürütegeldiği eğitim hizmetine verdiği önemi bu kaynaktan almıştır. İslâm'ın ilk günlerinden itibaren cami ve mescidlerin çevresinde yer alan mekteb, medrese, dar'ül-hadis, dar'ül-kurra, dar'üt-tip ve külliye gibi eğitim ve öğretim kurumları vakıf yoluyla kurulmuş ve gelişmiştir.

Bilindiği gibi, daha Mekke'de iken sahabeden Erkam'ın evinde Kur'an öğretimiyle eğitim ve öğretim faaliyetine başlayan Hazretü Muhammed, (S.A.V.) Hicretten iki yıl önce Medine'ye bir Kur'an öğreticisi göndermiş, 622'de Hicretinde ise, ilk iş olarak, burada bir mescid te'sis etmiş ve bunun bir bölümünü eğitim ve öğretim merkezi (Suffe—Zulle) haline getirmiştir. Medinede'ki bu eğitim ve öğretim merkezi, bundan sonra te'sis edilen cami içi ve dışı eğitim kurumlarına model olduğu gibi, suffe talebelerinin ibâte ve iâşelerinin zengin müslümanlarca karşılanmasının da Hicret'in ilk yıllarında tesis edilen vakıfların doğmasına sebep olduğu anlaşılmaktadır.

Bu tip eğitim ve öğretim kurumlarında öğretimde bulunan "muallim"ler, İslâm'ın ilk devirlerinde ücret almazlar ve hatta ücret almak yadırganırken, sonraları normal karşılanmış ve böylece öğretmenlik bir meslek haline gelmiştir.

Camilerde başlayan eğitim ve öğretim faaliyetleri, cami dışı kurumlar kurulduktan sonra da devam ettiği gibi, küçük çocukların eğitim ve öğretimi, onların cami ve mescidleri temiz tutmayacakları düşüncesiyle, ilk devirden beri daha çok mâbedlerin dışında yürütülmüştür. Emeviler devrinde ise, çocuklar için müstakil mektebler açılmıştır.

Yetişkinlerin eğitim ve öğretiminin camilerde yürütülmesi, Dört Halife devrinde aynen devam etmiş; ancak, cami dışı eğitim ve öğretim kurumlarının kurulmasından sonra, yüksek öğrenim camilerde ve onların etrafında oluşan medrese, Dâr'ül-hadis, Dâr'üt-tıb, Dâr'ül-kurrâ gibi kurumlarda yürütülmüştür.

İslâm dünyasında medrese teşkilatının kuruluş ve gelişmesinde en büyük pay, şüphesiz büyük Selçuklu Türklerine aittir. Gerçekten medreselerin geniş anlamda devlet eliyle kurulması, öğretimin karşılıksız olması ve medrese teşkilâtının en küçük ayrıntılarına kadar tesbiti, Selçukluların eseridir. Selçuklular kurdukları medreseleri, hem ilmin gelişmesini sağlamak, hem ilmiye mensublarına maaş bağlayarak, onları devletin yanında tutmak gayesiyle tesis etmişlerdir. Büyük Selçuklulardan sonra medrese tesisi bütün İslâm Dünyasında gelenek haline gelmiş, teşkilât ve işleyiş bakımından "Nizamiyeler" örnek alınarak, köylere varıncaya kadar her yerde medreseler açılmıştır.

Gerek yapı ve gerekse teşkilât bakımından Büyük Selçuklu Medreselerini örnek aldıkları anlaşıl原因 Anadolu Selçukluları ile Anadolu'nun çeşitli yerinde hakim olan Türkmen Beyler'i, Anadolu'da daha sonra Osmanlı medreselerine mahreç olacak medreseler tesis etmişlerdir.

Selçuklular zamanında başlayıp, Osmanlılar zamanında büyük bir hızla gelişen medreselerin sayısı ve çeşitleri, sayılamayacak kadar çoktur. Bu medreselerin büyük bir kısmı, vakıf yoluyla yapılmıştır. Kurulması, korunması, geliştirilmesi, giderlerinin karşılanması gibi yönlerden vakıfların katkısı büyük olmuştur.

Padişahlar, Vâlide Sultanlar, Sadra-âzamalar, Vezirler, Nâzirler, Ağalar, Komutanlar gibi büyük devlet adamları ile çeşitli kademedeki devlet görevlilerinin ve hayır sever zenginlerin kurmuş oldukları vakıflara ait vakfiyelerin tetkikinde, yaptırdıkları cami ve mescidlerin yanında medrese, mekteb ve sıbyan mektebi gibi eğitim kurumlarını da bina ve vakfettikleri görülmektedir.

Osmanlılar döneminde kurulan vakıflar başta olmak üzere, çeşitli dönem ve tarihlerde kurulan vakıfların çoğunda, eğitim ve öğretim konusuna geniş yer verilmiştir. Medrese, mekteb, sıbyan mektebi ve benzeri eğitim ve öğretim kurumlarının yapımı, bakımı, geliştirilmesi, eğitim ve öğretimin her geçen gün daha geniş sahaya yayılması, öğretim görevlileri ile memur, gece bekçisi, kapıcı, temizlikçi gibi okullarda görevli personelin maaşlarının günün şartlarına göre ödenmesi, öğrencilerin elbise, kitap ve gıda ihtiyaçlarının karşılanması, günümüzdeki öğrenci yurtlarının yerini alan hücre veya yatakhanelerin temini, buralara, yeteri kadar yakacağı tahsisi, bahar aylarında öğrencilerin şehir dışına mesire yerlerine götürülerek temiz hava almaları ve dinlenmeleri için hatta bazı öğrencilere aylık bağlanması gibi özel şartlara, çoğu vakfiyelerde yer verilmiştir. Öyle ki, öğrencinin geçim, yurt, kitap sıkıntısına düşmeyecek ve dersten başka bir şey düşünmeyecek şekilde rahat ve sıhhatli bir eğitim görmesi için gerekli herşey düşünülmüş ve bu hizmete yapılacak harcamaları karşılayacak yeterli gelir kaynakları vakfedilmiştir.

Vakıfların, eğitim ve öğretime verdiği önemi ve yakın tarihe kadar, eğitim ve kültür hizmetlerine olan katkısını kanıtlamak için, yukarıda belirtilen hususları içeren bir çok vakfiyelerden, sadece Sultan Mehmed Fatih'e ait Recep / 875 H. (Aralık 1470 M.) tarihli orijinal vakfiyenin 262-268 inci sahifeleri arasında yer alan ve eğitimle ilgili olan bölümün sadeleştirilmiş şeklini sunmakla yetineceğiz.

"O akıllı ve ileri görüşlü Padişah, vakfettiği yüce medreselerinin vazifelerini bu minval üzere düzenlediler ki, câmi-i şerifinin etrafında iki kanat gibi olan sekiz medreseden her birinin temel ve duvarları hikmetli kuralları üzerine kurulmuş olup, tefferruat ve tezyinat yapıları ise hendesi ölçülerden iktibas edilmiştir. Vakfiyenin baş kısmında açıklandığı üzere yüksek ifâde postuna oturmağa (kürsü sahibi olmağa) hak sahibi olduğu belirgin, aklı ve naklî bilgilerin ilke ve mukaddimelerinde benzeri az, tedris makâmına liyâkat sebeplerini üzerinde toplayan ve değerli ömrünü yararlı bilgileri öğrenmeye harcamış olan seçkin bir müderris tayin olunup, büyük müderrisler zümresinin arasında terk ve ta'tili eskilerden alışlagelen günlerin dışında, her gün medresesine varıp, kerem sahibi Vâkıfın yüce medreselerine tertib ve tayin buyurdukları yetenekli öğrencilere çeşitli ilim, hikmet ve ma'rifetlerin öğretilmesini, bu müderrislerden her birine tedris karşılığı olarak vakfın gelirinden günde elli akçe maaş verilmesini şart kılmıştır. Yetenekli öğrencilerden sağlam tabiatlı, doğru düşünceli, olgun görüşlü, akrânı arasında tek, özel kitapları öğretimde mâhir, öğrenme ve uzunca geniş konularda bilgi edinmeye muktedir, iyi bir kişinin, her müderrisin medresesinde asistanı olup, bu asistana vakıf gelirinden günde beş akçe verilmesini şart kılmıştır.

Ayrıca her medrese için onbeş öğrenci tayin buyurup, bunların da kabiliyet ve zekası belirgin, kitapları anlamaya muktedir, müelliflerinin yazdıkları kitaplardaki belirtmek istedikleri amaçlara mütâlaa yoluyla ulaşabilecek nitelikteki kişiler olup, medrese müderrisinin huzurunda çeşitli konularda tartışmaya yetenekli öğrenciler olup, ders günlerinde müderrisin gelmesini bekleyecek ve medreselerde okutulması alışlagelen önemli bilgilerde mahir, ders toplantısında hâzır bulunacak kişilerden olup, vakf-ı şeriflerinden, her birine günde ikişer akçe verilmek üzere, toplam hergün başında otuz akçe verilmesini şart kılmıştır. Yine her medrese için bir kapıcı tayin buyurup, çiçek gibi parlak ve yeğâne olan medresenin kapı ve pencerelerini zama-

nında açıp, kapayıp, gece gündüz hizmetinde devamlı ve inci halkası gibi medresenin kapısına bakışı dâim olmasını, müderrisine seccadesini yaymasını ve toplamasını, ders sonuna kadar pür-nur olan ders meclisinde hâzır olarak, dünya ve âhirette başarı nuruna mazhar olmasını, diğer taraftan iki kimse, medresede hizmetçi ve ferraş olup, medreseyi, medresenin içini ve tuvaletini temiz tutup, vakf-ı şeriflerinden korunmağa hak kazandığı belirgin olmakla, vakf-ı şeriflerinden her birine günde iki akçeden, toplam altı akçe verilmesini şart kılmıştır. Medresenin hasır, kandil, kandil yağı ve fitil ihtiyaçları için de günde ikişer akçe tâ'yin buyurmuşlardır. Tetimme medreseleri olarak bilinen küçük medreselerden her tetimme için de, vakf-ı şeriflerinden günde altışar akçe tâ'yin buyurmuşlardır. Bu meblâğın günde ikişer akçesinin kapıcıya verilmesini, arta kalan dört akçesinin ise, ihtiyaca göre hasır ve kandil yağı levazımına harcanmasını şart kılmıştır. Tetimme medreselerinin odalarından her birine de, her ay on beşer akçe tâ'yin buyurmuş olup, bu odalarda kalan yetenekli öğrencilerin, kendileri için ta'yin edilen maaşla, boşluğun kapatılması, açlığın giderilmesi, zaruri geçim sıkıntılarının bertaraf edilmesi cihetine gidilerek, İmam-ı Şâfi'i Hazretlerinin öğrenim safhasında geçim açısından "Bir tek soğanı temin etmekle yükümlü olsaydım, bir mesele öğrenemezdim" buyurdıkları, üzere, sâkin kafa ile yararlı ilimleri öğrenme ile uğraşmalarını şart kılmıştır. Yukarıdan beri açıklanan görevlilerden her birinin de, gerekli hizmetinin bizzat başında bulunup şer'i bir engel ve kabul edilir bir özür olmadıkça yerlerine vekil bırakmamalarını şart kılmıştır."

Bu vakfiye bölümünün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, vakıf mekteb ve medreselerde modern ve sıhhatli bir eğitim metodunun uygulanmış olduğu görülmektedir. Şöyleki :

1. Camii çevreleyen sekiz medresenin, cami için iki kanat şeklinde olduğu ifade edilmektedir. Bu deyim üzerinde biraz durularak düşünülduğünde, söz konusu medreselerle bu medreselerde öğretilen bilgilere verilen önem anlaşılacaktır. Kuşun uçabilmesi ve yaratılışına uygun bir hayat sürdürebilmesi için, iki kanatlı olması ve kanatlarının sağlam olması ne denli zaruri ise, söz konusu Camiinin fonksiyonunun sıhhatli ve bilinçli bir şekilde ifâ etmesi için, kendini çevreleyip iki kanat mesabesinde olan medreselerin işler olması, dini ve dünyevi bilgilerden oluşan iki bilgi kanadı ile ilim atmosferinde parlak geleceğe doğru hızla ilerlemesi de o denli zaruridir.

2. Sözü geçen sekiz medreseden her birinde görev alacak müderris (öğretim görevlisi)'in öğretim ve eğitimde yetenekli, yüksek ifade kürsüsüne oturmağa hak sahibi olan, akl-i ve nakl-i bilgilerin ilke ve inceliklerine aşinalık açısından benzeri az bulunan, öğretim makamına liyâkat sebeplerini üzerinde toplayan ve değerli ömrünü yararlı bilgiler öğrenmeye harcamış olan seçkin bir kişi olması şart edilmiştir. Böylece öğretim görevlisi olacak şahsın liyâkat, yetenek ve bilgi açısından eşi az bulunan ve emsali arasında seçkin bir yeri olan bir kişi olması öngörülmüştür.

3. Devam ve disiplinin sağlanması için, belirli tatil günlerinin dışında her gün muntazam olarak medreseye ve öğretime devam edilmesi öngörülmüştür.

4. Kimi çevrelerce sanıldığı gibi bu medreselerdede sadece dini ilimler öğretilmemiştir. Dini ilimlerin yanında çeşitli pozitif bilgilerle hikmet, mantık ve felsefe de öğretilmiştir. Vakfiyedeki "ifâde-i envâ-i ulum ve maarif ve ifâde-i esnâf-ı hikemi letâif eyleyüp" deymi bu gerçeği dile getirmektedir.

5. Her müderrisin yanında sağlam tabiatlı, doğru düşünceli, olgun görüşlü, emsali arasında tek, özet kitapları öğretimde mâhir, öğretme ve uzunca geniş konularda bilgiedinmeğe muktedir birer asistan bulundurulması öngörülmüştür.

6. Her medresede sadece onbeş öğrencinin öğrenim görmesi ve bunların gelişi güzel kişiler olmayıp, yetenekli kişiler olması öngörülmüştür.

7. Öğrenciler dersten başka hiç bir şey düşünmeyecek şekilde tüm ihtiyaçlarının vakıf gelirinden karşılanması şart edilmiştir.

8. Günümüzdeki yurt görevini yapan ve adına tetimme medrese denilen odalarda aydınlatma ısı ve sergi gibi ihtiyaçlar temin edilerek, öğrencilerin rahat bir şekilde oturmalarının sağlanması öngörülmüştür.

9. Günde her müderrise elli akçe, her asistana beş akçe ve her öğrenciye iki akçe verilmesi şart edilmiştir.

10. Öğretmen, Asistan, Kapıcı, Temizlikçi, Hizmetçi ve Ferraş gibi tüm görevlilerin, görevlerini bil-fiil ifâ etmeleri, yasal bir mazeret olmadıkça yerlerine başkasını vekil bırakmamaları şart edilmiştir.

Yukarıda sunulan özet vakfiye bölümünde görüldüğü gibi her türlü ilimlerin okutulduğu medreseleri kurup yaşatan ve sıhhatli bir eğitim ve öğretim yaptırmak için o günün şartlarına uygun olan her türlü ihtiyacı karşılayan vakıflar; milletimiz için hayati önem arz eden ba'zı mesleki eğitime de özel bir itina göstermiştir. Özellikle sağlıkla ilgili olarak becerikli doktorlar yetiştiren, tıp medreseleri te'sis edilmiştir. Bu medreselerden biri de Süleymaniye Tıp Medresesi'dir. Uzun yıllar hizmet gören ve büyük tabibler yetiştiren bu medrese ile ilgili olarak Kanuni Sultan Süleyman'ın orjinal vakfiyesinin 95-96. sahifelerinde özetle şöyle denilmektedir :

"Tıp İlminin öğretilmesi için yapılan Tıp Medresesinde faziletli, akıllı, teşhis ve ihsas nitelikleriyle tanınan, basiret, zekâ ve duyu organlarının sağlamlığıyla bilinen, tartı ilminin inceliklerini sağlık ilminin ana ve tâli konularını detaylıca bilen, zamanın Eflâtun ve Aristo'su seviyesinde, İsa'nın doktorları gibi akrânı arasında seçkin, Calinos hekimleri gibi önde gelen bir kimse, müderris olup, Tıp İlmi öğrencilerine eski hekimlerin tıp kanununda özet ve yadigâr halinde olan tıp kurallarını öğretmeye yönelip, önemli şifa konularında seçkin ve doğru olan zabıtları kolaylaştırmaya ihtimam edip, derslerine devam etmesi ve diğer gerekli hususları yerine getirmesi halinde günlük ücreti yirmi akça olsun. Hikmet ve sağlık bilgisini öğretmek isteyen, iyiliği belirgin, islâhı amaç edinen, sekiz adet mü'min ve mütedeyyin kimse sözü edilen medresede öğrenci olup, tıp ilmini öğrenmeye aşırı çaba gösterip, hikmet sanatını tahsilde gayret esirgemezlerse günlük ücretleri ikişer akçe olsun. Ayrıca dindar ergin, temiz iki kimsenin birisi kapıcı, diğeri ferraş olup, günlük ikişer akçe ücret alsınlar."

Yukarıda belirtildiği gibi Vakıflar tarih boyunca sürdüre geldiği çeşitli hizmetlerin yanında, eğitim ve öğretim hizmetlerine de önem vermiştir. Belirtilen eğitim ve öğretim kurumlarının yapımı, bakımı ve ihtiyaçlarının karşılanmasını ya bizzat üstlenmiş, veya katkıda bulunmuştur. Ancak, Cumhuriyetin ilânından sonra hızla gelişen ve ilerleyen ülkemizde hizmet sahalarının gerektirdiği yeni bakanlık ve kurumların kurulmasıyla öteden beri Vakıflar yoluyla yürütülen bazı hizmetler ilgili bakanlık ve kuruma devredilerek Vakıfların yükü bir parça hafifletilmiştir. Bu arada Tevhid-i tedrisat kanunu ile eğitimde birlik ve bütünlük düşünülerek medreseler kapatılmış, eğitim ve öğretim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir. Dar'ül-hadis ve Dâr'ül-kurra gibi müesseseler yerine Kur'an Kursları açılarak Diyanet İşleri Başkanlığına bağlanmıştır.

Vakıf kitap ve kütüphaneler, Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. Hal böyle olmasına rağmen vakıflar, yürüte geldiği eğitim hizmetlerini tamamen bırakmamış, gelirinin elverdiği oranda bir çok eğitim faaliyetleri ile devlete katkısını devam ettirmiştir. Faziletin geniş semasında asırlarca sönmez yıldızlar gibi, insanlık bünyesini aydınlatmış olan Vakıflar, Cumhuriyet devrinde yeni atılımlarda bulunarak, şerefli mazisine lâyıf bir şekilde, milletimize bir çok yeni hizmetler sunmuştur. Cumhuriyetten sonra Vakıflar İdaresini üstlenen Vakıflar Genel Müdürlüğü, günden güne gelişen ve gittikçe hızlanan verimli çalışmalarıyla, yarının mes'ud, müreffeh ve ma'mur Türkiye'sinin gerçekleşmesi davasında, kendi payına düşen hizmetleri, eksiksiz yapabilmek için gayret sarfetmiştir.

Kalkınan Türkiye'de Vakıflar da kalkınmış ve memleket kalkınmasına geniş ölçüde yardımı dokunmuştur. Vakfın hizmet konuları arasına giren çeşitli sahalarda bu yardım yapılmıştır. Ancak, bunların tümünü burada belirtmek mümkün olamayacağından sadece konumuzla ilgili olan eğitim ve öğretim sahasındaki hizmetlerinden bir kaçını ifade etmekle yetineceğiz.

Bir taraftan medrese, mektep ve külliye gibi eğitim ve öğretim amaçlı abide ve eski eserlerin, onarıma muhtaç olanlarını, orijinal değerlerine halel vermeksizin, aslına uygun bir şekilde onarım çalışmalarını yürüterek, korunmalarını ve günün şartlarına göre bunlardan yararlanılmasını sağlamıştır.

Diğer taraftan sosyal ve eğitim hizmetleri ile ilgili yeni binalar yaparak veya yapımına büyük çapta katkıda bulunarak ilgili kuruma teslim etmiştir.

Ankara Hukuk Fakültesi, Etimesgut Yatılı İlkokulu, Yenişehir Mimar Kemalettin İlkokulu Cumhuriyet vakıflarının Türkiye'nin başkentine hediye ettiği birer irfan abidesidir.

Vakfiyelerde okul çağındaki yoksul öğrencilerin eğitim ve öğretimine geniş yer verildiğinden, bu konudaki vakfiye şartları gözönünde tutularak, geleceklerini kazanma ve memleketin kaderinde söz sahibi olma çabası içinde bulunan başarılı çalışkan ve muhtaç durumdaki öğrencilerin problemlerine eğilen Vakıflar Genel Müdürlüğü, Memleketimizin bir çok il ve ilçesinde vakıf öğrenci yurtları açmayı kendine görev edinmiştir. Bu amaçla 1953 yılından itibaren açılmakta olan Vakıf Orta Öğrenim Öğrenci Yurtlarında, öğrenciler karlıksız olarak barındırılmaktadır.

Vakıf Orta Öğrenim öğrenci yurtlarına ilkokulu bitirip de mahallinde Lise bulunmaması dolayısıyla tahsiline devam edemeyen kaabiliyetli fakir çocuklar alınarak, orta ve lise öğrenimlerini yapmaları temin edilmiştir. Bunlardan Liseyi iyi derece ile bitirenler, Ankara ve İstanbul'daki vakıf yüksek öğrenim öğrenci yurtlarına alınarak, yüksek öğrenimlerini yapmaları sağlanmıştır. Ancak, son yıllarda Büyük şehirlerde Kredi ve Yurtlar Kurumunun yüksek öğrenim yurtları yeteri kadar bulunduğundan, Vakıf Yüksek Öğrenim öğrenci yurtları, Orta Öğrenim öğrenci yurtlarına dönüştürülerek adı geçen kurumun yurtları bulunmayan ve yardıma daha fazla muhtaç olduğu tesbit edilen yerlere Orta Öğrenim öğrenci yurtları açılması cihetine gidilmiştir. 1983-1984 öğrenim yılı için yurt yanında yaygın olan 48 Vakıf Orta Öğrenim öğrenci yurtlarına 5500 öğrenci alınmıştır. Ayrıca, Erzurum ve çevresinde meydana gelen son deprem nedeniyle, bölgede öğrenime devam imkânlarını kaybeden 347 öğrenci de Vakıf Yurtlarına yerleştirilmiştir.

Diğer taraftan vakfiyelerde, öğrenim gören çocukların temiz hava teneffüsü için bahar günlerinde kıra götürülerek dinlendirilmesine de geniş yer verilmiştir. bu hususta bir örnek olarak eski matbah-ı âmiri emiri

Haseki hacı Mustafa ağa'ya ait 27/Muharrem/ 1182 H. 3/Haziran/1768 M. tarihli vakfiyenin ilgili bölümünü özetle sunmakta yarar görüyorum.

"Yılda üçbin akçe ayrılarak çocukların şehir dışına çıkartılıp temiz hava teneffüs etmeleri için harcanmasını, bu amaçla bahar günlerinde çocukların iç açıcı ve havadar bir yere çıkartılarak dinlenmeden sonra dönüş akabinde bu çocuklardan hafız olanların birer hatmi şerif okumasını, hafız olmayanların üçer ihlas, birer fatiha-i şerife ve birer salavatı şerife okuyarak tümünden elde edilecek sevabın, vâkıfın kendi annesi babası ve diğer yakınlarının ruhlarına armağan edilmesini.."

Bu ve benzeri vakfiye şartlarına uyularak zayıf ve bakıma muhtaç ba'zı ilkokul öğrencileri her sene tatil aylarında şehir civarında sahilde kurulan bir kampa alınarak, hava tebdili yaptırılmaktadır. Bu suretle bir kaç kilo alıp sağlıklı olarak yeni ders yılına girmeleri sağlanmaktadır.

Bunların dışında vakıf hizmetlerini tanıtan ve milli kültürümüze katkıda bulunan vakıf yayınları devamlı olarak milletimizin hizmetine sunulmaktadır. Büyük bir okuyucu kitlesi tarafından ilgiyle takib edilen periyodik ve müteferrik yayınlarımızın sayısı elliyi aşmıştır. Vakıflar Dergisi, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler serisiyle Rölöve ve Restorasyon Dergisi bunların başta gelenidir.

İmkânların el verdiği oranda her yıl daha çok eğitim ve kültür hizmeti sunma çabasında olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün eğitim hizmetlerini bu şekilde özetle bilgilerinize arz eder, saygılar sunarım.